

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

C. 9. De Artificio.

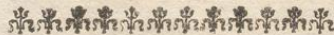
[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

commodi cognitione. Ob temporum incommo-
dum, aut in blasphemiam, aut in statuta
verbe contra elementa, Dei quidem opera,
non prorumpere. Nō afficere maledictionibus
pecora, reputans se lethaliter semper delin-
quere, cum fere semper sit solummodo veni-
ale piaculum. Fallum testimonium con-
tra proximum gravi in materia non profer-
re, sine simplici verbo, sine addito per-
iurio. Alios ex invidia, vel vindicta affectu
iniuste non accusare, unde praeter irrogatā
iniuriam, necessum sit accusato, in defen-
sionem grates facere sumptus. Non dare ope-
ram superstitionibus. Labore implere diu-
no mercedis quantitate. Iustas gabelas, ac
tributa solvere.

²³
*De lacu
vuarum
Præposito.*

Lacus autem vuarum Præpositus debet si-
ne vititate non admiscere multo aquam: vel
multum deterius, seu aqua admixtum, quod
ex reliquiis vuarum agricolarum famulis
assollet elici, (Hispane *Despensa*) multo bono
addicere, ut vtrumque vi bonum aequali
pretio vendat, gravi quidem emptoris
damno. Postquam emptorem vino bono po-
taverit, ut id eligat, postea deterius non
admiscere, ad questum iniustum compa-
randum. Non preparare multum acidum,
aut debile condimento lædente in eementis
iniuriam, cui post breve temporis interstii-
um merces perit.

Custos demum agrorum debet sui mu-
neris obligationem recognoscere, nec eius
ignoratio bono communi possit obesse. Iu-
ramentum de munere fideliter exercendo non
violare. Vi pecuniam agricolarum, vena-
torumve sine iudicis autoritate non exige-
re. Nec munera accipere, ne minus re-
ctè munus exerceat, gravi exorta læsione.
Agrorum læsores accusare. Reo accusato,
pro mercede exhibita, ab accusatione non
recedere. Non accusare iniuste ex odij af-
fectu innocentem. Non dissimulare ob questus
spem, ut communes montes comminuantur.

CAPVT VIII.

De Mercatura.

²⁴
De Mercatorum.

 ENENTVR Mercatores venena,
aut prohibita quæque ex suspi-
cione prauus usus non vende-
re. In animi præparatione non vigere, ut
quodcumque pretium iniustum potuerit ab
essuptore exquirere, non prætermittit. Non
emere anticipata solutione, quod postea
ultra infimum pretium est tradendum. Ultra
superiorem non vendere, quod soluendum
post tempus sit. Non vendere bellica in-
strumenta Christianorum hostibus. Mer-
cium gravem oculum aperire debectum.
Graviter non imminuere mensuram, aut pon-
dus. Non esse in præparatione animi, le-
uiter sæpe defraudare de mercibus, quæ
vandt, unde gravis Reipublicæ iniuria re-
sultat. Non constituit iniustum monopoli-

um de mercibus non vendendis nisi tali
pretio. Et cunctas merces sibi non comparare,
immoderato pretio pro libito vendendas.
Non emere minori pretio ab eo, qui merces
non agnoscit, ut catiores ignorantem vendan-
tur. Versuram non facere, vendendo pretio
maiori soluendo in futurum, quod mox re-
diat, exhibito minori. Rem deterioris
pro re aut qualitatis, aut durationis, aut
utilitatis non vendere. Merces veteres,
exhalatas, ac inutiles bonis non admiscere,
ut eodem pretio vendat utraque, Iusta so-
cietate socios grauit non lædere, infide-
liter ministerium gerendo. Societatis ficti-
tiæ palliata vitia non inire contractus.
Non efficere, ut eorum iniquitate iniuste
assurances capitales, ac lucri sint. Iusta
tributa non defraudare. Debito tem-
pore soluere creditori, qui gravis incom-
modi protestationem gessit. Non soluere,
mercibus, quod pecunia debebat soluere,
contra creditoris voluntatem. Non emere,
aut vendere publice festis diebus lælo iure,
vel consuetudine. Non facere Ecclesiam do-
mum mercaturæ irreuerentia graui. Non
falso iurare se tanto pretio merces emisse,
quas credulus mercator eodem aut maio-
re, grauit quidem læsus acquirat. Dubi-
tans de iustitia contractus, eum non
perficere. Pranis contractibus operam
non adhibere. Furcium non emere: &
dubius quidem de venditoris iustitia prius
periculum facere. Vendens ex commissione
alterius carius non vendere, quam im-
peratur, sibi asseruato pretij excessu. Sæpe
enim quia iniusto questui, indulgere ille
curat, merces commissæ non venduntur, quæ
postea vel pereunt, vel deteriores efficiuntur.

Pocurator mercium tenetur contractum
vsurarium non facere, nec curanti effice-
re opem conferre. Non emere sibi merces, ²⁵
unde non requirit alium emptorem, qui *De Procu-
ratorum
ratore mat-
cium.*
pretio maiori accipiat. Non affirmare
non adesse emptorem qui è tanto pretio
excederet, gravi excessu sibi relexuato. In-
iustas versuras Hispane *Mohatra* non pro-
mouere, Cambiorum siccetum contractus
non excitare.

CAPVT IX.

De Artificio.

RGENTARIVS tenetur ²⁶
vile pro auro vel argento non ven- *De Arge-
tariis.*
dere. Auro, aut argento plus vi-
lis aris, quam ars exigit, non admiscere
Emptoribus, declarare admixtum, & pre-
tium idem imminuere. Ex facto mala fide non
emere quicquam. Monetam non constare,
nec constam imminuere ære circum abla-
to. Commune lapillum pro pretioso non
vendere, & pro vili non emere pretiosum.
Gemmas super aurum collocare non super ²⁵

Secl. I. De Pers. Sæcul. Recept. Sent. 349

res vile, dum eidem ponderi vtrumque est addicendum. Non deaurare, aut argentare contra legis præscriptum viloris ætis monetam. Aurum debito valore elaborare.

²⁷
De Bibliopola.
Bibliopola tenetur libros alterius Regni, ubi fides non viget cum suspectæ Doctrinæ periculo non alportare, aut vendere aut venales exponere. Allatis è regno extraneo libris, operis Auctorem, qui in Hispania v. gr. edidit non impedire, quo minus sua volumina vendere valeat, aut cogatur præcium imminuere. Libros prohibitos non vendere, aut lascivos tractatus, qui grane assolent afferre nomenclaturæ sine Auctore libræ venditū assumere. Defectuosū librū pro integro non tradere, grani legentis incommodo. Expositum librorum habere Catalogum, & procurare, vt librū iuxta eius præscriptum expurgentur.

²⁸
De Typographo.
Typographus tenetur indulgentias, aut deuotiones sine auctoritate non excutere. Libros ementita vrbe non edere, vnde Auctori grane nomenclaturæ exurgat, qui multiplicatis voluminibus & fortasse melius excutis, sua vendere non possit. Sibi contra Auctoris voluntatem aliqua volumina non retinere, licet ipse papyrum adhibeat. Vile attramentum mox peritum non adhibere.

²⁹
De Pictore.
Pictor tenetur amasie formam amanti non tradere. Viles colores post paruum interstitium morituros non apponere, prauo lino, inutili præparatione nō uti. Nudas imagines grauis scandali occasionem non exprimere. Dies festos non violare, nisi edificandi grana aliquid leue fiat.

³⁰
De Ludis charitatum.
Ludi charitatum minister tenetur non admittere eos, qui dominium non habent, vel lethaliter ludendo in blasphemis &c. de-
Ministro.

linquere assolent, vel qui amittunt, quod familiaris sumptus est necessarium: vnde cogitur legibus prohibentibus domos luforias comprehendi. Non permittere vestes leni-
dantis, seu vxoris adduci, vt nummorum loco deserviant. Non exigere nimis immoderate pro luforis chartis, aut lacernis. Mulierculas in prauum vltum adnecti non permittere, & ne ebrietas vigeat, operam dare.

³¹
*De Histri-
onibus.*
Histriones tenentur, secum amasiam publico scandalo, aut coningis specie non ducere. Non permittere, vxorem dona accipere cum inordinati affectus dāis, aut effœtus periculo aut cum adolescentibus, aut vris procaciter admittere sermones. Fœmina vltiem vestē immodeste cum scandali graui occasione non præferre. Non recitare verius, qui ex sese ad intemperantiam excitant. Cum recitant amoris affectus ex corde non loqui. Iter agente debita mercede hospites non defraudare, aut in vrbibus permanentes. Sine voluntate parentum huic muneris, infamū quidem non in-
cumbere, cū in se tam grani obedire tenentur.

³²
*De Qbse-
tione.*
Obsecrari tenetur, sine perina munus non obire. B. pelum formam calere. Obortam difficultatem, quæ requirit medicum non præterire. Non violare secretum, vnde grauis infamia exoritur. Puellis integritatis simulationem non promittere, vnde ita facilius se violari permittant. Non inare falso de fœminæ integritate inridice interrogata, grauibz inde oborturis incommodis, quorum rea existit. Infantem vnum pro altero non apponere. Ad abortum remedia non exhibere.

De Artibus Mechanicis plura annotare possem. Sed recognoscenda Lectorem remitto in meam Summam Latinam *tr. 2. exam. 3. numero 52.*